

DOI: <https://doi.org/10.15407/mzu2022.31.038>
УДК 94(100)(341.123:438)(477)“2018/2019”

Антоніна Козирська

д-р. політ. наук, проф. УМК

Університет Миколая Коперника в Торуні
ul. Stefana Batorego 39L, 87-100 Toruń, Rzeczpospolita Polska

E-mail: kozyska@umk.pl

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1204-5500>

РЕСПУБЛІКА ПОЛЬЩА В РАДІ БЕЗПЕКИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ (2018–2019) І УКРАЇНСЬКЕ ПИТАННЯ

Мета дослідження полягає у висвітленні діяльності представників Республіки Польща в Раді Безпеки ООН у статусі непостійного члена в 2018–2019 рр., зокрема стосовно вирішення питання врегулювання російсько-українського конфлікту. У реалізації мети використовувався метод контент-аналізу державних програмних документів, інтернет-порталів уряду Республіки Польща й ООН, наукової літератури. Проблемно-хронологічний метод дав змогу простежити історію участі Польської Республіки в ООН. Методологія спирається на принципи історизму й об'єктивності. Наукова новизна дослідження полягає в новому розумінні ролі польської дипломатії у РБ ООН після окупації Криму та початку гібридної війни РФ на Донбасі.

Здійснений аналіз дозволив сформулювати наступні висновки. Республіка Польща — одна з держав-засновниць ООН — намагалася бути активним членом організації, зокрема шляхом участі в роботі її головних органів. Шість разів Польща обиралась непостійним членом Ради Безпеки. До основних пріоритетів польської дипломатії у РБ ООН у 2018–2019 рр. належали: пошана до міжнародного права, захист цивільного населення у збройних конфліктах, мир і безпека у Східній Європі. Багато уваги приділялось питанню російсько-українсько конфлікту, яке завдяки польській стороні не зникало з порядку денного органу й обговорювалось у різних контекстах. Польські делегати послідовно нагадували про негативний вплив порушення міжнародного права й угод Російською Федерацією, про ситуацію на окупованих теренах Криму й Донбасу та в Чорному й Азовському морях. Намагались представити наслідки окупації Криму й війни на Донбасі не лише як проблему регіональної безпеки, але і глобальний виклик для міжнародного правопорядку.

Польська держава внесла вагомий вклад у формування і зміцнення міжнародної коаліції на підтримку України у протидії агресії Російської Федерації. Перешкодою в ефективному вирішенні українського питання була насамперед специфіка і склад РБ ООН, де непостійні члени відіграють лише обмежену роль, а один із постійних членів є країною-агресором. Приклад дебатів навколо вирішення українського питання ще раз доводить дефіцит глибинної реформи організації.

Ключові слова: Організація Об'єднаних Націй, Рада Безпеки ООН, польська дипломатія, Україна, російсько-український конфлікт, окупація Криму, міжнародна безпека.

Antonina Kozyrka

Doctor of Political Science, Associate Professor

Nicolaus Copernicus University in Toruń

39L, Stefan Batory Street, Toruń, 87-100, the Republic of Poland

E-mail: kozyrka@umk.pl

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1204-5500>

THE REPUBLIC OF POLAND IN THE UNITED NATIONS SECURITY COUNCIL (2018–2019) AND THE UKRAINIAN QUESTION

The purpose of the paper is to highlight the activities of the representatives of the Republic of Poland in the UN Security Council in the status of a non-permanent member in 2018–2019, in particular regarding the resolving of the Russian-Ukrainian conflict. The method of content analysis of state program documents, Internet portals of the government of the Republic of Poland and the United Nations, and scientific literature was used in the implementation of the goal. The problem-chronological method made it possible to trace the history of the participation of the Republic of Poland in the UN. The methodology is based on the principles of historicism and objectivity. The scientific novelty of the research lies in the new understanding of the role of Polish diplomacy in the UN Security Council after the occupation of Crimea and the start of Russia's hybrid war in Donbas.

The analysis made it possible to formulate the following conclusions. The Republic of Poland — one of the founding states of the UN — tried to be an active member of the organization, including by participating in the work of its main bodies. Poland was elected a non-permanent member of the Security Council six times. The main priorities of Polish diplomacy at the UN Security

Council in 2018–2019 included: respect for international law, protection of civilians in armed conflicts, peace and security in Eastern Europe. Much attention was paid to the issue of the Russian-Ukrainian conflict, which, thanks to the Polish side, did not disappear from the body's agenda and was discussed in various contexts. The Polish delegates consistently reminded about the negative impact of the violation of international law and agreements by the Russian Federation, the situation in the occupied territories of Crimea and Donbas, and in the Black and Azov seas. They tried to present the consequences of the occupation of Crimea and the war in Donbas not only as a problem of regional security, but also as a global challenge to the international legal order. The Polish state made a significant contribution to the formation and strengthening of the international coalition in support of Ukraine in countering the aggression of the Russian Federation. An obstacle to an effective resolution of the Ukrainian issue was primarily the specificity and composition of the UN Security Council, where non-permanent members play only a limited role, and one of the permanent members is an aggressor country. The example of the debate surrounding the resolution of the Ukrainian issue once again proves the deficit of UN deep reform.

Keywords: *United Nations, UN Security Council, Polish diplomacy, Ukraine, Russian-Ukrainian conflict, occupation of Crimea, international security.*

Від початку російсько-українського збройного конфлікту після окупації Криму польська дипломатія активно виступала на міжнародній арені на підтримку України, її суверенітету й територіальної цілісності. Ще до подій 2014 р. Республіка Польща виконувала місію «адвоката» України в Європі, щоби наблизити їй перспективу членства в Європейському Союзі (ЄС) та Організації Північноатлантичного договору (НАТО). Остаточне закорінення України в євроатлантичних інтеграційних структурах віддаляло Росію від кордонів Польщі¹. Важливою нагодою для того, щоби привернути увагу світової спільноти до потреби нагального вирішення російсько-українського конфлікту, було обрання Республіки Польща непостійним членом Ради Безпеки (РБ) Організації Об'єднаних Націй (ООН) на 2018–2019 рр. Як один із головних органів організації, згідно зі Статутом ООН, він відіграє ключову роль у підтримці міжнародної безпеки й миру (ст. 24). До основних компетенцій РБ належать виявлення загроз та порушень миру, актів агресії (розділ VII), мирне врегулювання спорів і конфліктів (розділ VI), а рішення органу є обов'язковими для держав-членів ООН. Здійснення вказаних завдань відбувається з дотриманням засади справедливості та міжнародного права — осноположних принципів організації². Щодо держав, які порушують мир, РБ може засто-

совувати примусові заходи. Це насамперед економічні й політичні санкції чи миротворчі операції.

Мета статті — проаналізувати діяльність польської дипломатії у Раді Безпеки ООН у статусі непостійного члена упродовж 2018–2019 рр., зокрема стосовно вирішення питання врегулювання російсько-українського збройного конфлікту, що триває від 2014 р. Методологія спирається на принципи історизму та об'єктивності.

У реалізації вище згаданого завдання використовувався переважно метод контент-аналізу документів зовнішньої політики, інтернет-порталів уряду Республіки Польща і ООН, а також наукової літератури. У історіографії є чимало наукових праць, присвячених розвитку, діяльності й ролі ООН у міжнародних відносинах, зокрема Ради Безпеки³. Тему ООН і участі в ній УРСР та БРСР досліджували радянські, українські та білоруські вчені й дипломати, зокрема К. Забігайло⁴, С. Віднянський, А. Мартинов⁵, М. Білоусов⁶, В. Снапковський, А. Гуринович⁷ та ін. Аспект проблеми, що ліг в основу нашого дослідження, не має ще належного висвітлення в науковій літературі. Актуальність теми зумовлена насамперед проблематикою російсько-української війни, що набула нового виміру після повномасштабного вторгнення Російської Федерації в Україну 24 лютого 2022 р. Польські політики й дипломати на різних міжнародних майданчиках, включно із ООН, докладали зусиль для утвердження проукраїнської коаліції. Водночас, зростання в останні десятиліття значення недержавних учасників міжнародних відносин ставить питання про ефективність багатосторонньої дипломатії у врегулюванні кризових ситуацій і конфліктів, що, зокрема, здійснюється через участь у структурах ООН.

Польська присутність в Організації Об'єднаних Націй

Зв'язки між Республікою Польща й ООН тривають від початку формування організації. Уже 1 січня 1942 р. держава підписала Декларацію Об'єднаних Націй. Із політичних причин її представники не були запрошені до участі в Установчій конференції у Сан-Франциско, що відбувалася з 25 квітня по 26 червня 1945 р. Варто відзначити цікавий епізод, що стався під час цієї конференції. Відсутність прапора й делегатів Польщі серед 50 держав-засновниць ООН помітив видатний польський піаніст Артур Рубінштейн. 13 травня під час свого концерту для учасників конференції у місцевій опері він демонстративно заграє польський національний гімн, висловивши перед цим своє обурення та наполягаючи, щоби присутні в залі встали. На згадку про згадану подію у штаб-квартирі ООН у Нью-Йорку 2003 р. було встановлено пам'ятник А. Рубінштейну.

Попри перешкоди, польська держава була визнана первісним членом організації. На Статуті ООН залишили пусте місце для підпису поль-

ською стороною, що стало можливим 15 жовтня 1945 р. після утворення польського Тимчасового уряду національної єдності і його міжнародного визнання Заходом. Відтак Республіка Польща стала 51-ю державою-засновницею організації.

Розвиток діяльності Польської Народної Республіки в організації у наступні роки був зумовлений контекстом «холодної війни» та належності держави до Східного блоку. Біполярне протистояння Сходу й Заходу було впродовж тривалого часу причиною фактичного паралічу роботи РБ у сфері міжнародної безпеки⁸. Попри згадані обмеження, зокрема після 1956 р., країна намагалася активніше діяти в організації, хоча не в усіх напрямках. Наприклад, із пропагандистських міркувань визнавала право на самовизначення народів, але повага до прав людини була радше формальною. Підтримувала процес деколонізації і роззброєння, брала участь у миротворчих місіях ООН. Отже, на форумі організації Польща, хоч і в обмеженій формі, мала можливість демонструвати свою державну суб'єктність. Однак, період 1981–1985 рр. характеризувався звуженням поля активності польської дипломатії в ООН, що було пов'язано із критикою польського уряду з боку організації за порушення прав людини через загострення суспільно-політичної ситуації у країні.

Трансформація системи міжнародних відносин та політичні й економічні перетворення після 1989 р. вплинули на переосмислення пріоритетів зовнішньої політики Республіки Польща та сприяли активізації її діяльності в ООН і спеціалізованих установах. Зросла заангажованість держави у процес демократизації міжнародних відносин, у низку важливих міжнародних програм і стратегій, пов'язаних із охороною навколишнього середовища, контролюванням торгівлі наркопродуктами і зброєю, боротьбою зі СНІД, організованою злочинністю, а також із міграціями населення, правами жінок тощо⁹. 28 серпня 1995 р. відбулося відкриття Центру інформації ООН у Варшаві.

На формування позитивного іміджу Республіки Польща у світі вагомий вплив мала участь держави в миротворчих операціях ООН, починаючи з 1953 р. У період із 1973 до 2012 р. польські миротворці були присутні у 29 місіях у Європі, Азії, Африці й Південній Америці¹⁰. Поляків характеризувала відмінна дисципліна, високий професіоналізм і рівень військової підготовки, тому їм доручали також важливі політичні та керівні посади. Заслугою польської делегації було покращення комунікації та обігу інформації між РБ і країнами, що брали участь у операціях. У такий спосіб Польща ставала важливою складовою глобальної системи безпеки, а додатково мала нагоду поглибити співпрацю з країнами ЄС і НАТО, що сприяло інтеграції у західні структури. У 1997–1999 рр. держава посіла перше місце за чисельністю миротворців у місіях ООН, але згодом переорієнтувалась на операції НАТО і ЄС.

Однією зі сфер діяльності Республіки Польща в ООН є участь її представників у роботі як головних органів (Генеральної Асамблеї, Ради Безпеки, Економічної і Соціальної Ради, Міжнародного Суду, Секретаріату), так і спеціалізованих установ організації та тих, що мають консульський статус при Економічній і Соціальній Раді ООН (ЕКОСОП). Так, у 1946–1966 рр. проф. Богдан Вінярський працював у складі Міжнародного Суду, а у 1961–1964 рр. був його головою. Упродовж тривалого періоду (1967–1993) суддею трибуналу був видатний польський юрист Манфред Лакс, котрий очолював цю міжнародну установу в 1973–1976 рр.¹¹. Польські вчені та юристи здійснили вагомий внесок у становлення міжнародного права (наприклад, космічного, дипломатичного й консульського, морського, торговельного, в галузі охорони здоров'я, освіти, науки й культури, гуманітарної допомоги, покарання воєнних злочинців, боротьби з організованою злочинністю)¹². Декілька разів Республіка Польща була членом ЕКОСОП, а вперше в 1948–1954 рр. З 1947 р. держава має свого Постійного представника у штаб-квартирі ООН в Нью-Йорку, з 1957 р. — також в офісі організації у Женеві та з 1984 р. — у Відні.

Упродовж довгих років польський уряд схвалював головні цілі і принципи діяльності ООН, і з ними були пов'язані очікування стосовно організації. Тому польська сторона фактично не висувала окремих і виразних пропозицій щодо реформи ООН. Після зміни міжнародної ситуації у світі наприкінці минулого століття назріла дискусія про потребу вдосконалення роботи й дієздатності організації, що відбувалась у політичному та науковому дискурсах. Організація мала би відповідати сучасним реаліям і викликам¹³. Це було пов'язано зокрема зі зміною сприйняття питань прав людини, економічних принципів, соціальних проблем чи концепції безпеки¹⁴. Не виправдалися оптимістичні сподівання низки політологів, футурологів¹⁵ і політиків, що закінчення «холодної війни» сповіщає нову епоху миру, світу без війн і конфліктів, принаймні за участі великих держав. Скептичний щодо такої утопічної картини майбутнього Самуель Гантінгтон коментував: «Берлінська стіна впала, комуністичні режими впали, ООН мала набути нового значення, колишні суперники мали стати «партнерами» і робити «великий бізнес», підтримання миру та мир мали бути на порядку денному (...) У ейфорії, пов'язаній із закінченням «холодної війни», народилася ілюзія гармонії. Незабаром виявилось, що це лише ілюзія»¹⁶. І, як писали Елвін і Гейді Тоффлери, «після останньої хвилі колективного екстазу настав ранок розчарування»¹⁷. Динамічний розвиток світу, зокрема внаслідок поглиблення глобалізаційних процесів, сприяв швидкому географічному поширенню конфліктів на інші території та залучанню до них нових сторін.

Стурбованість РБ ростом внутрішньодержавних конфліктів призвела, після періоду підйому й падіння у 1990-х рр., до розгортання миротворчої діяльності ООН на межі тисячоліть. Відтоді до 2009 р. чисельність «блакитних шоломів» зросла з 13 до 100 тисяч. На початку XXI ст. питання, пов'язані із громадянськими війнами, далі домінували на порядку денному РБ. Упродовж десятиліття (2003–2012) 79% резолюцій Ради стосувалися саме цієї категорії¹⁸.

Водночас поглибилася криза ООН, а пропозиції реформування організації стосувалися насамперед покращення дієздатності РБ. Критикувалась, зокрема, необ'єктивність і політизація РБ через те, що держави-члени, які керувалися власними інтересами, часто не могли досягнути консенсусу при ухваленні рішень. Структурі закидали неефективність у запобіганні вибуху конфліктів, помилки при проведенні миротворчих операцій (наприклад, у Сомалі, Руанді, Боснії)¹⁹. Предметом особливої критики були питання складу Ради, її діяльності й методів роботи. Одні із найважливіших елементів дискусії — це збільшення числа членів органу та право вето її постійних членів (Сполучені Штати Америки, Велика Британія, Франція, Китайська Народна Республіка, Російська Федерація)²⁰.

У новій геополітичній ситуації польська дипломатія не стояла осторонь дискусії. Прем'єрка Ганна Сухоцька була членом Незалежної робочої групи для майбутнього організації при Фонді Форда, що розпочала роботу у вересні 1994 р. Польська сторона висловлювалася за розширення складу РБ, що сприятиме кращому представленню в органі всіх географічних регіонів світу. На 52-му засіданні Генеральної Асамблеї ООН 26 вересня 1997 р. міністр закордонних справ Даріуш Росаті підтримав концепцію долучення до складу РБ ще трьох членів — Німеччини, Японії та представника Центральної і Східної Європи. В наступному році Польща приєдналася до Регіональної Групи Східної Європи, яка пропалагувала надання додаткового місця цьому регіону²¹. Відсутність дієвих рішень на міжнародному рівні в питанні реформи РБ згадувалась у Пріоритетах зовнішньої політики Польщі на 2012–2016 рр.²² До інтенсифікації зусиль реформувати РБ закликав президент республіки Броніслав Коморовський 25 вересня 2013 р. під час 69-ї сесії Генеральної Асамблеї (ГА) ООН. Політик звернув увагу, що цей орган виявився малоефективним у випадку конфлікту в Сирії і в Україні. Водночас польська дипломатія стоїть на позиції, що нові члени РБ не повинні мати права вето. Схвалює пропозицію Франції, яка передбачає не застосовувати вето у випадках, що стосуються масових злочинів. Як зазначив наступний польський президент Анджей Дуда на засіданні ГА ООН у вересні 2015 р., лише впродовж останніх років використання права вето

багаторазово блокувало роботу РБ у сфері безпеки²³. Активно застосовує його Російська Федерація²⁴, яка не хоче скасування права вето. Вона проти надання цього привілею новим членам та взагалі неприхильна до ідеї значної перебудови складу РБ.

Як приклад внеску польських учених і дипломатів у дискусію про реформу ООН і розвиток міжнародного права можна навести публікацію «Новий політичний акт» за загальною редакцією Адама Д. Ротфельда, що набула широкого резонансу²⁵.

Проявом реформи ООН була заміна в 2006 р. Комісії Прав Людини на Раду Прав Людини. Республіка Польща була тричі членом Ради: у 2006–2007, 2010–2013 та 2020–2022 рр. Держава надає добровільну фінансову підтримку Офісу Високого Комісара у справах Прав Людини. Кошти з цього бюджету призначені між іншим на фінансування Моніторингової місії ООН із прав людини в Україні²⁶.

Активність польської дипломатії в ООН не була рівномірною впродовж всього періоду після 1989 р. Вона була інтенсивнішою до вступу Республіки Польща в ЄС. Після 2004 р. зацікавленість роботою в рамках низки міжнародних організацій, включно з ООН, послабшала. Заздалегідь припускалось, що державу достатньо представляє на цих майданчиках ЄС. На своїй власній позиції Республіка Польща наголошувала тоді, коли країни-члени ЄС не могли досягти згоди з певного питання, або коли її просили висловити свою думку²⁷. Тому в пріоритетах зовнішньої політики країни тематиці ООН приділялось значно менше уваги, ніж співпраці з ЄС і НАТО. Наприклад, у програмному документі на 2012–2016 рр. про ООН згадувалось у контексті реалізації Цілей розвитку тисячоліття. При цьому наголос ставився на підтримку країн Східного Партнерства — переважно у сфері просування демократії та прав людини. Хоча організації відводилася важлива роль у вирішенні питань міжнародної безпеки (боротьба з тероризмом, роззброєння і нерозповсюдження зброї масового ураження тощо), і ставилося завдання активізувати діяльність Польщі в ООН, але не вказувалися методи та засоби досягнення мети²⁸. Перехід до практичного виміру відбувся в середині другого десятиліття ХХІ ст. Тоді змінилась міжнародна й безпекова ситуація в Європі під впливом низки чинників. Це насамперед міграційні рухи, розвиток тероризму та ревізіонізм Російської Федерації, що зокрема проявився в окупації Криму в березні 2014 р. та інспірованій нею війні на Донбасі.

Республіка Польща в Раді Безпеки ООН у 2018–2019 рр.

До 2018 р. Польща п'ятиразово обиралася непостійним членом РБ ООН: у 1946–1947, 1960, 1970–1971, 1982–1983, 1996–1997 рр. Завдяки

цьому польська дипломатія могла ознайомитися зі способом роботи РБ, підготувати свої цілі та завдання, які хотіла би реалізувати або пропонувати впродовж наступного строку. Востаннє Польща долучилася до складу РБ у 2018–2019 рр.

Минулого разу, коли польська держава була членом Ради Безпеки (1996–1997 рр.), їй довелося діяти в нових геополітичних умовах. Важливими питаннями, навколо яких концентрувалася тоді робота органу, були наслідки агресії Іраку на Кувейт, міжнародні санкції щодо Лівії, арабо-ізраїльський конфлікт, мирний процес у колишній Югославії²⁹. Тому особлива увага польської дипломатії приділялася конфліктам у Європі, в пострадянських країнах та на Близькому Сході. Польщі вдалося зміцнити свою позицію на міжнародній арені та набути нового досвіду у сфері багатосторонньої дипломатії. Польська дипломатія пропагувала посилення співпраці органу з регіональними організаціями, вносила пропозиції щодо конкретних миротворчих операцій та відбудови країн після конфліктів. Наголошувала на необхідності врахування в рішеннях Ради, що стосувалися ліквідації негативних наслідків конфліктів, гуманітарного виміру та прав людини³⁰. Залучалася до протидії застосуванню хімічної і ядерної зброї, до вирішення питання санкцій (Польщу обрано головою Комітету лівійських санкцій)³¹.

Ідея подати нову заявку на членство в РБ ООН з'явилася за уряду, який формувала коаліція Громадянська Платформа (РО) — Польська селянська партія (PSL) у 2007–2015 рр. 2012 р. міністр закордонних справ Польщі Радослав Сікорський заявив про те, що його країна боротиметься за членство в РБ у 2018–2019 рр. Хоча в наступні роки ця декларація поновлювалася, але у щорічних промовах глав зовнішньополітичного відомства до Сейму тематика діяльності в ООН була фактично відсутня. А проте за сучасних умов просування своєї кандидатури на членство в РБ вимагало від держави проведення професійної кампанії, великих фінансових витрат і збільшення політичної активності. Відповідним інструментом тут могла бути, зокрема, публічна дипломатія, що полягає в низці заходів, які дозволяють державі формувати громадську думку в інших країнах і просувати в такий спосіб свої національні інтереси та реалізовувати цілі своєї зовнішньої політики³². Плани Польщі додатково ускладнював факт, що сильнішою контркандидатурою на той час була Болгарія. Несприятливою обставиною була також дуже обережна позиція Польської Республіки в питанні нової кліматичної угоди, а також відносно невеликий обсяг фінансової підтримки, що виділялась урядом на допомогу ООН для розвитку³³.

Зрушення в підході до кампанії відбулись у середині 2014 р., коли діяльність польської дипломатії поживавішала. Після зміни влади у країні

наступного року, яку отримала коаліція правих сил на чолі з партією Право і Справедливість, у Пріоритетах польської зовнішньої політики на 2017–2021 рр. тематика ООН стала відчутнішою. У документі наголошувалося, що міжнародні відносини повинні незмінно спиратися на принципи, зафіксовані в установчих актах ООН, Організації з Безпеки і Співробітництва в Європі (ОБСЄ) та ЄС. Польський уряд заявляв, що виступатиме проти спроб тлумачень базових документів згаданих організацій, а також Ради Європи, «у дусі, що суперечить намірам їхніх авторів»³⁴. Конкретним проявом проведення активної політики Польщі в ООН мало стати власне тимчасове членство в РБ у 2018–2019 рр. Воно розглядалося з погляду збільшення престижу держави, міжнародної довіри і надійності країни. Польський уряд хотів сприяти зміцненню глобального порядку, що спирається на міжнародне право в дусі солідарності й відповідальності. Республіка Польща планувала здійснити вагомий внесок у запобігання та розв'язання конфліктів у світі шляхом повернення до миротворчих операцій ООН — навіть там, де вона не мала безпосередніх інтересів. Отже держава намагалася посилити свою роль у вирішенні питань міжнародної безпеки та підкреслити значення демократичних цінностей і прав людини. Слід додати, що уряд також декларував послідовно виконувати зобов'язання, що випливали із Цілей сталого розвитку 2030 ООН, зокрема пов'язаних зі зм'якшенням наслідків змін клімату. Планувалось організувати саміт Конференції Сторін Рамкової конвенції ООН про зміну клімату (UNFCCC COP24). Подія відбулася в Катовіце у грудні 2018 р. і була присвячена принципам імплементації Паризької угоди.

За пів року до обрання до РБ президент Польщі Анджей Дуда був переконаний, що зусилля Польщі на міжнародній арені помічені, зокрема, завдяки відмінній організації Варшавського саміту НАТО та Світових днів молоді у Кракові в липні 2016 р., присутності в міжнародній коаліції проти Ісламської Держави (ДАІШ)³⁵. У промові на засіданні ГА ООН у вересні 2017 р. політик наголосив на потребі посилення боротьби зі змінами клімату, збільшенні обсягу гуманітарної допомоги та на потреби розвитку, що означало вагомий внесок у розв'язання глобальної проблеми міграцій і біженців. У 2017 р. Польща скерувала на офіційну допомогу на потреби розвитку 2,5 мільярдів злотих³⁶.

Вибори до РБ на строк 2018–2019 рр. відбулися в червні 2017 р. Після того, як Болгарія відкликала свою кандидатуру, Польща отримала 190 голосів членів організації — найбільше з усіх кандидатів, що можна вважати успіхом польської дипломатії. Водночас до складу Ради була обрана Республіка Берег Слонової Кістки, Кувейт, Перу та Нідерланди, які за домовленістю мали замінити Італію. Наприкінці 2017 р. РБ залишали

також Єгипет, Сенегал, Японія, Уругвай і Україна. Ще рік непостійними членами Ради були Болівія, Ефіопія, Казахстан і Швеція³⁷. На їхні місця строком на 2019–2020 рр. обрано Республіку Південної Африки, Індонезію, Домініканську Республіку, Бельгію й Німеччину. Для польської сторони була вигідніша заміна Болівії, яка в голосуваннях РБ зазвичай підтримувала Росію, на поміркованішу Домініканську Республіку. З вибором Німеччини були пов'язані сподівання на кращу співпрацю між європейськими країнами в Раді. Однак, закінчення членства в РБ Швеції означало втрату на цьому форумі надійного партнера³⁸. Викликом був відчутний вплив Росії на Казахстан, що впливало на тон дебатів між Росією й Україною, саме останню Польща мала замінити в РБ. Склад Ради має значення, оскільки, як стверджують Себастьян фон Айнзідель і Девід М. Мелоун, найбільші розбіжності проявляються не між сталими, а непостійними її членами, «які намагаються залишити слід в ухваленні рішень у Раді»³⁹. Хоча в реальному вимірі обрані члени РБ мають відносно скромні можливості, але перехід до багатополярності згодом може змінити цю ситуацію. Розширення їхніх впливів може відбуватися, наприклад, за рахунок створення різних коаліцій з іншими членами Ради⁴⁰.

Хоча компетенції і основні завдання РБ за понад 20-тирічний період, коли Польща востаннє була її членом, не змінилися, однак ситуація у світі не стала спокійнішою. Тому польські експерти передбачали, що наприкінці другого десятиліття XXI ст. на порядку денному стоятимуть не стільки давні питання близькосхідного конфлікту чи ядерна програма Північної Кореї, як поточна ситуація, небезпечна для міжнародного миру (конфлікти в Сирії, Лівії, Україні тощо). Вони провокували важкі наслідки, як масова міграція, ймовірність гуманітарної катастрофи, застосування зброї масового ураження⁴¹.

У відповідь на нові виклики Польща повинна була наново визначити завдання, які вона хотіла реалізувати в період членства в РБ ООН. Цілі польської дипломатії у цій сфері сформулювала Постійний представник Польщі при ООН у 2017–2021 рр. Йоанна Вронецька. Першим пріоритетним напрямом була зовнішня безпека країни, що означало забезпечення миру в сусідському оточенні, тому необхідно було пильно стежити за розвитком ситуації за кордонами держави, зокрема в Україні. Наступною метою було зміцнення позиції Польщі в ЄС, що мало збільшити можливості висловлювати думку з глобальних питань, таких як ситуація в Сирії і Лівії, тероризм або неконтрольована міграція. Пріоритетом було також розширення торговельних і економічних зв'язків⁴².

Можна також виокремити декілька тематичних блоків, які польський уряд планував розвивати в статусі члена РБ. По-перше, це повага до

міжнародного права, насамперед гуманітарного. Другий блок концентрувався на запобіганні конфліктам і вирішенні міжнародних спорів шляхом медіації. Третій аспект стосувався міжрелігійного й міжкультурного діалогу. Залишалася ще тема реформи ООН, зокрема самої РБ. Тут, однак, виникали сумніви, чи польська дипломатія повинна витратити енергію на питання, щодо якого між членами Ради були великі розходження. Тим більше, що наприкінці 2017 р. напругу в міжнародному діалозі викликала справа статусу Єрусалима після заяви президента США Дональда Трампа від 6 грудня про визнання міста столицею Ізраїлю та початок перенесення туди американського посольства. Для Польщі дилема полягала в тому, що США були одним із найважливіших стратегічних партнерів, але дії американського лідера суперечили попереднім міжнародним угодам.

У січні 2018 р., коли Республіка Польща почала виконувати обов'язки члена РБ, міністром закордонних справ став Яцек Чапутович — науковець і досвідчений дипломат. Зросла зацікавленість польської дипломатії міжнародними організаціями. Ще того самого місяця міністр узяв участь у дискусії на тему безпеки в Афганістані і Середній Азії та відносно ролі Статуту ООН у забезпеченні миру й безпеки в світі⁴³. У лютому 2019 р. Польща організувала разом із США у Варшаві конференцію щодо питання стабілізації ситуації на Близькому Сході. У цій сфері польська дипломатія заявляла про підтримку зусиль США, але розв'язання близькосхідного конфлікту вбачала в дводержавній моделі (існування незалежної Палестини при гарантуванні безпекових інтересів Ізраїлю)⁴⁴.

Традиційно важливим аспектом міжнародної безпеки, яким цікавилась польська сторона, було обмеження зброї масового ураження. На цю тему 18 січня 2018 р. у РБ відбулися дебати за активної участі президента А. Дуди. Він звернув увагу на провокаційні дії Північної Кореї, а також на небезпеку накопичення хімічної зброї, розвитку ядерної спроможності, відповідних програм балістичних ракет, що було порушенням міжнародного права та нівечили політику відкритого діалогу й довіри. Попри недосконалість Договору про нерозповсюдження ядерної зброї (ДНЯЗ), політик уважав його поки що єдиним дієвим інструментом від загроз у цій галузі. Ширше про згадані проблеми польський президент говорив на засіданні РБ 26 вересня. Наступного року Польща очолила Підготовчий комітет оглядової конференції ДНЯЗ, запланованої на 2020 р.

Приверненню уваги РБ до теми дотримання міжнародного права в збереженні миру й безпеки слугувала організація польською стороною 17 травня 2018 р. відкритих дебатів, на яких головував президент Дуда. Він наголосив, що, лише коли вичерпано всі мирні інструменти, часом потрібно застосувати примусові засоби. Протягом травня Польща вперше в цій каденції головувала на засіданні РБ. Тоді РБ розглядала ситуацію в

Судані й Південному Судані, Лівії, Боснії і Герцеговині, Косово, Бангладеш, Бірмі, Сомалі, Гвінеї-Бісау, Сирії, окупованому Криму, близько-східний конфлікт і миротворчі операції ООН⁴⁵.

Однак, виняткове занепокоєння Польщі викликало гуманітарне міжнародне право. Впродовж двох років вона організувала серію зустрічей, присвячених становищу цивільного населення у збройних конфліктах. 22 травня 2018 р. міністр Чапутович ініціював дебати на згадану тему. Наприкінці вересня під час 73-ї сесії ГА ООН міністр підписав із головою Міжнародного Комітету Червоного Хреста Пітером Маурером Меморандум про угоду і співробітництво у сфері гуманітарної допомоги⁴⁶. Впродовж наступного головування в РБ у серпні 2019 р. Польща провела брифінг із нагоди 70-ї річниці Женевської конвенції про захист жертв війни. Докладалося багато зусиль для популяризації проблематики захисту дітей під час конфліктів, зокрема тих, що народилися унаслідок сексуального насилля, а також реінтеграції дітей, що раніше були у збройних угрупованнях. Встановлено активне співробітництво зі спеціалізованими структурами ООН щодо цієї тематики. З ініціативи Польщі й Великої Британії, РБ одногослосно ухвалила 20 червня 2019 р. резолюцію (№ 2475) про людей з інвалідністю в часи воєн (першу на цю тему).

За пропозицією Польщі ГА ООН 28 травня 2019 р. встановила 22 серпня Днем пам'яті жертв насилля з огляду на релігію. У цей день відбулася зустріч у форматі Аррія на тему безпеки релігійних меншин. Ця формула давала змогу долучити до дискусії сторони, які не були членами РБ, експертів, неурядові організації тощо. Республіка Польща очолювала санкційні комітети у справах Судану, Південного Судану та Компенсаційну комісію ООН. Наприкінці каденції виконала обіцянку щодо повернення до миротворчих операцій ООН. У листопаді 2019 р. польський контингент, що складався з понад 200 військових, розпочав службу в місії UNIFIL у Лівані⁴⁷.

Польський уряд дав позитивну оцінку своїх досягнень у РБ, натомість експерти помітили й помилки. Попри залученість до популяризації прав дітей у війнах, нерозповсюдження зброї масового ураження, підтримки міжнародного судочинства і ще раніше реформи РБ, Польща не взяла на себе самостійну відповідальність за ці теми на засіданнях структури. Слід, однак, пам'ятати про обмежені можливості непостійних членів РБ, де основна ініціатива належить сталим членам. Єдиною резолюцією, яку підготувала Польща, була резолюція №2475. Це вказує на слабку позицію Польщі в ООН, доказом чого є і те, що державі не вдалося просунути своїх кандидатів на високі посади в організації, прикладом, до Секретаріату. Польська дипломатія обирала безпечні теми й уникала контроверсійних, таких як свобода судочинства в контексті правової держави

(польський уряд критикували з цього приводу), реформа ООН або критика американського уряду⁴⁸.

Польська дипломатія на форумі РБ ООН і українське питання

Україна після 1991 р. належала до пріоритетних напрямів зовнішньої політики Республіки Польща. Взаємовідносини поступово розвинулись у форму стратегічного партнерства. Його поглиблення мало на меті зміцнити безпекове середовище Польщі, розвиток інтеграційних процесів України з ЄС, підтримку її внутрішніх реформ. Країни впродовж років успішно співпрацювали в політичній, військовій, економічній, енергетичній, безпековій, культурній і науковій сферах. Проблематичнішим було співробітництво в галузі історичної політики. А втім, коли 2014 р. Україна стала жертвою російської агресії, польський уряд рішуче засудив політику Росії. Він сприймав її як чинник дестабілізації у Східній Європі, що має на меті обмежити право країн регіону на вибір власного шляху розвитку. Реалізуючи свій інтеграційний проєкт, РФ вдавалась до погроз, політичного, економічного тиску та збройної сили. Попри ці загрози у відносинах з Росією Польща мала керуватись прагматизмом⁴⁹. Вона підтримувала європейський вибір Української держави, а «незалежна, демократична і стабільна Україна з польської перспективи — це важливий елемент європейського порядку й безпеки»⁵⁰. Польський уряд хотів бути одним з архітекторів регіональної стабілізації, але президент України Петро Порошенко відхилив у серпні 2015 р. пропозицію президента А. Дуди про долучення Польщі до нормандського формату мирних переговорів у справі Донбасу. Спір польської сторони з ЄС щодо дотримання стандартів демократії і правової держави, віддалення у зовнішній політиці від Німеччини й Франції, концентрація на внутрішній політиці додатково послаблювали позицію Польщі в Європі⁵¹.

На форумі ООН польська дипломатія докладала зусиль, щоби допомогти Україні. Республіка Польща стала одним із ініціаторів резолюції ГА ООН (№ 68/262), ухваленої 27 березня 2014 р. на підтримку суверенітету й територіальної цілісності Української держави⁵². З огляду на сам текст резолюції і те, що майже 1/3 членів асамблеї утрималась від голосування, а 11 проголосували проти, стало зрозуміло, що оцінка анексії Криму й оцінка політики Росії належатимуть до розряду складних. На вересневій 69-й сесії ГА ООН більшість членів організації, у тому числі Польща, вустами президента Броніслава Коморовського, підтримала Україну й засудила агресію Росії⁵³. У наступні роки проблема російсько-українського конфлікту неодноразово поверталася до порядку денного ООН. Нагадувала про неї зокрема Україна, яка у 2016–2017 рр. була непостійним членом РБ. Згодом тема України озвучувалася дедалі

рідше на засіданнях організації. Наприклад, 2017 р. про потребу шанувати суверенітет і територіальну цілісність України, окрім польського президента А. Дуди, говорили представники США, Великої Британії і Франції. Не зробили цього ні Нідерланди, ні Італія, ні Швеція. Питання Грузії презентувалося ще гірше, бо його порушувала лише Польща. Тому у статусі непостійного члена РБ перед польською дипломатією стояло завдання переконувати решту членів РБ щодо масштабів негативних наслідків для світової спільноти, до яких призвело грубе порушення міжнародного права. Оскільки Росія була причетна до обох конфліктів, то годі було сподіватися на перелам у рамках РБ ООН. Попри це Україна визначалась одним із географічних пріоритетів польської дипломатії у РБ⁵⁴. Польща обіцяла докласти зусиль, щоби підтримувати інтерес до ситуації в окупованому Криму й на Донбасі, для чого належало її презентувати не лише в регіональній, а насамперед у глобальній перспективі. Обнадійливим було обрання до РБ Нідерландів, з якими польська дипломатія хотіла співпрацювати в питанні притягнення до відповідальності винних у збитті малайзійського пасажирського літака (рейс МН17) 17 липня 2014 р.⁵⁵

Як непостійний член РБ польська сторона вимагала припинення дестабілізуючих дій РФ щодо України й наголошувала на необхідності мирного врегулюванні конфлікту на Донбасі. Вона організувала низку зустрічей на тему ситуації в Україні завдяки конструктивній співпраці з європейськими партнерами. Сприятливою обставиною у просуванні регіонального пріоритету — миру й безпеки в Східній Європі — було те, що третину членів РБ склали країни ЄС. Це посилювало європейський голос у Раді⁵⁶.

Наприклад, 15 березня 2018, з ініціативи Польщі, Швеції, Великої Британії, США, відбулись консультації у форматі Аррія на тему російської окупації Криму. Рішення про скликання неформальної зустрічі було слухним з огляду на обструкцію Росії у рамках статутної роботи РБ. Винесення питання міжнародно-правового статусу Криму як окупованої території на відкрите засідання дозволило ще раз публічно нагадати про російсько-український конфлікт та збільшити втрати РФ (зокрема іміджеві) за порушення міжнародного права⁵⁷. За рік Польща, Бельгія, Франція, Німеччина, Велика Британія і США організували наступну таку зустріч із промовистою назвою «Символічна дата: п'ята річниця початку окупації Криму Росією. Грубе порушення міжнародного права». На ній були присутні експерти і представники кримськотатарського народу. Обидві зустрічі відбулися за співпраці з Україною⁵⁸.

Перше від 2 лютого 2017 р. формальне засідання РБ на тему ситуації в Україні відбулось 29 травня 2018 р. Воно мало форму брифінгу, на якому

головував міністр Я. Чапутович. Високопосадовці ООН і ОБСЄ висловили стурбованість нестабільною ситуацією в районі конфлікту, атаками на цивільне населення й інфраструктуру, стрімким зростанням числа жертв і поранених у квітні і травні, використанням забороненої зброї, перешкодами в роботі гуманітарного персоналу. Учасники зустрічі закликали сторони конфлікту припинити воєнні дії, дотримуватись Мінських угод і повернутись до переговорів. Міністр закордонних справ Нідерландів Стеф Блок закликав Росію взяти на себе відповідальність за вбивство пасажирів рейсу МН17 — здебільшого його співвітчизників. Голова засідання вказав на систематичне порушення прав людини РФ на окупованих теренах, зокрема кримських татар, а також на фінансування, навчання і військово-оснащення сепаратистів. Закликав ООН стати на захист цивільного населення, а Росію — припинити безправну агресію. Представник РФ традиційно відкинув закиди й заявив, що його країна не є стороною конфлікту. В засіданні взяв участь міністр закордонних справ України Павло Клімкін⁵⁹.

У зв'язку з подіями в Керченській протоці 25 листопада 2018 р., коли російські сили захопили три українські судна разом з екіпажем, наступного дня на прохання України відбувся надзвичайний брифінг РБ. Ініціативу підтримали Польща, Франція, Нідерланди, Швеція, Велика Британія і США, які перед цим відхилили пропозицію Росії розглядати питання з перспективи порушення її кордонів. На засіданні воно ставилось у ширшому контексті конфлікту на сході України й окупації Криму, а в більш детальному вимірі — як елемент україно-російського спору в Азовському морі. Натомість російський представник називав інцидент провокацією української сторони й заявив, що Мінські угоди не стосувалися Криму. У більш рішучій формі дії російської сторони засудили США, Велика Британія і Франція, представник якої висловився також від імені Німеччини. Таку позицію підтримувала й польська делегація, яка закликала ООН приділити належну увагу цьому активному конфлікту й не закривати очі на ситуацію, коли один із постійних членів РБ є його учасником. Польські представники теж раніше висловлювали в РБ стурбованість концентрацією військової сили РФ у Криму й на Азовському морі та великими економічними збитками України внаслідок блокування проходу українських торгових суден через Керченську протоку до українських портів⁶⁰.

Негайно звільнити українські судна й моряків з російського полону вимагала польська посол при ООН Й. Вронєцька на засіданні РБ 12 лютого 2019 р. Оскільки темою зустрічі було загострення ситуації на Донбасі й виконання Мінських угод, яких мали дотримуватись усі сторони конфлікту, дипломат попросила не забувати, «хто в цьому випадку

жертва, а хто агресор». Деескалації ситуації можна було би досягнути шляхом збільшення ефективності ОБСЄ, якби Спеціальна моніторингова місія мала доступ до всієї території, що контролювалася сепаратистами. Вчергове польські дипломати наголошували, що «агресія Росії проти України залишається загрозою безпеці всього регіону»⁶¹.

Польські делегати згадували про питання України на засіданнях РБ за багатьох інших нагод. Засудили указ президента В. Путіна від 24 квітня 2019 р. про прискорену процедуру отримання громадянства РФ жителями окупованих територій Донбасу. Критикували закиди РФ щодо України стосовно її мовної і етнічної політики, як і кваліфікування Росією війни з Україною як внутрішнього конфлікту. Президент А. Дуда декілька разів говорив про порушення Меморандуму про гарантії безпеки для України 1994 р. Приклад недотримання Росією Будапештського меморандуму наводив також у контексті кризи довіри в міжнародних відносинах на дебатах у РБ 18 січня 2018 р. Політик звертав на це увагу також під час брифінгу 26 вересня 2018 р. на тему обмеження зброї масового ураження⁶².

Попри зусилля польських дипломатів питання, пов'язані з Україною і Європою загалом, не посідали чільних позицій у порядку денному РБ. Загалом європейська тематика в 2018 р. становила 8%, а набагато більше уваги приділялося ситуації у Африці (50%) і Близького Сходу (33%)⁶³.

Висновки

Республіка Польща — держава-засновник ООН, яка після 1989 р. намагалася бути активним членом організації у сфері миру й безпеки, прав людини та розвитку. Її діяльність тут, як в інших міжнародних організаціях, зміцнювала міжнародну суб'єктність країни, поглиблювала демократичні процеси, давала можливість впливати на утвердження міжнародного права і брати участь у світових політичних і економічних процесах. Отже вона могла реалізовувати глобальні й регіональні цілі, зафіксовані у Статуті ООН, та свої національні інтереси. Польща була зацікавлена у проведенні широкої реформи ООН, зокрема РБ. Саме міжнародна безпека сприймалася як одна з найважливіших сфер, у якій повинно відбуватися зміцнення впливу організації у світі, поряд із розвитком регіональних систем.

Держава шість разів була непостійним членом Ради Безпеки ООН, а востаннє — у 2018–2019 рр. Її діяльність сконцентрувалася на трьох напрямках: пошана до міжнародного права, захист цивільного населення у збройних конфліктах, мир і безпека у Східній Європі. Вона двічі голоувала на засіданнях РБ — у травні 2018 і серпні 2019 р. — і використала цей час для просування своїх пріоритетів. Упродовж дворічного строку

Республіка Польща забезпечила представництво високого рівня, включно з президентом, на двох десятках зустрічей РБ. У збільшеному обсязі використовувала неформальні механізми взаємодії у Раді через організацію дискусій і відкритих дебатів, консультацій у форматі Аррія, але за їхніми результатами не було ухвалено конкретного документа. Відчутним ефектом залученості Польщі до розв'язання проблем гуманітарного права стало ухвалення резолюції № 2475 і долучення до Ради Прав Людини у 2020–2022 рр.

Одним із питань, якому польська дипломатія приділяла особливу увагу, був російсько-український збройний конфлікт. Завдяки Польщі ця тема не зникала з порядку денного РБ і актуалізувалася в багатьох контекстах. Від 2018 р. польські делегати послідовно нагадували про негативні наслідки порушення міжнародного права Росією для всієї міжнародної спільноти, звертали увагу на ситуацію на окупованих теренах Криму й Донбасу, в Чорному й Азовському морях. Наголошували, що російська агресія проти України залишається загрозою безпеці всього європейського регіону. Хоча українське питання належало до тих, що викликали в РБ найбільші протиріччя, але в дискусіях і голосуваннях друзями Польщі були США, Велика Британія, Франція, Нідерланди, Швеція, Німеччина й Бельгія. Вирішення справи російсько-українського конфлікту в рамках РБ ООН не було можливим, оскільки постійним членом цієї структури є країна-агресор, яка мала тут своїх прихильників. Ця ситуація вкотре ілюструє, які серйозні наслідки для міжнародного правопорядку й безпеки може спричинити дефіцит глибокої реформи організації, і зокрема її органу, що відповідає за збереження миру.

¹ Bornio J. *Bezpieczeństwo narodowe Polski w kontekście kryzysu ukraińskiego*. Wymiar polityczno-militarny. Warszawa: Difin, 2019. S. 105.

² Статут Організації Об'єднаних Націй. Київ: Представництво ООН в Україні, 2008.

³ Див. *The Oxford Handbook on the United Nations*. 2 ed. Ed. by T.G. Weiss, S. Daws. Oxford: Oxford University Press, 2018; Kingsbury B., Roberts A. *Presiding Over a Divided World. Changing UN Roles, 1945–1993*. Boulder: Lynne Rienner Publishers, 2022; UN Security Council in the 21st Century. Ed. by S. Einsiedel, D.M. Malone, B.S. Ugarde. Boulder: Lynne Rienner Publishers 2015; Symonides J. *Organizacja Narodów Zjednoczonych: bilans i perspektywy*. Warszawa: Scholar, 2018; Berger S. *ONZ – wizerunek i rzeczywistość: pytania i odpowiedzi na temat działania Organizacji Narodów Zjednoczonych i jej Karta*. Warszawa: Fundacja „Rozwój SGGW Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego”, 1995; Rydzkowski J. *Organizacja Narodów Zjednoczonych. Przewodnik polityczny*. Jastrzębie-Zdrój: Black Unicorn, 2012.

⁴ Див.: Забігайло К. *Українська РСР в Організації Об'єднаних Націй*. Київ, 1964; Його ж. *Участь Української РСР у виробленні Статуту ООН*. *Проблеми правознавства*. 1996. № 3; Його ж. *Международно-правовая деятельность Украинской ССР*. Киев, 1972.

⁵ Див. Віднянський С.В., Мартинов А.Ю. Україна в Організації Об'єднаних Націй: 60 років участі у розв'язанні найважливіших міжнародних проблем. Київ, 2006; Їх же. Організація Об'єднаних Націй в умовах сучасної кризи світового порядку (до 75-річчя створення ООН). *Український історичний журнал*. 2020 № 5. С. 77–89; Віднянський С.В. Чому Україна стала однією з країн-засновниць ООН (до 70-річчя Організації Об'єднаних Націй і членства в ній України). *Український історичний журнал*. 2015. № 5 (254). С. 172–185.

⁶ Див. Білоусов М.М. Особливості роботи дипломатів-службовців Секретаріату ООН. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2011. Вип. 96 (1). С. 27–33; Його ж. Про деякі неточності у висвітленні діяльності української дипломатії в ООН у Радянські часи. *Науковий вісник Дипломатичної академії України*. 2007. Вип. 13. С. 45–49.

⁷ Див. Снапковский В.Е. Белорусская ССР в ООН (1945–1985 гг.). Минск, 1985; Його ж. Белорусская ССР в ООН: отряд советской дипломатии в действии. Минск: Право и экономика, 2021; Гуринович А.Е. Участие Белорусской ССР в деятельности ООН. Минск, 1982.

⁸ Nowak В.Е. Wybory i kampania na niestałych członków Rady Bezpieczeństwa ONZ. *Sprawy Międzynarodowe*. 2014. № 4. S. 146.

⁹ Łukaszyk L. Polska w Organizacji Narodów Zjednoczonych. *Polska w organizacjach międzynarodowych*. Red. S. Parzymies, I. Popiuk-Rysińska. Warszawa: Scholar, 2002. S. 49–52.

¹⁰ Polacy w misjach pokojowych ONZ. URL: https://www.unic.un.org.pl/misje_pokojowe/polacy.php.

¹¹ International Court of Justice. Members of the Court past and present. URL: <https://www.icj-cij.org/en/all-members>.

¹² Łukaszyk L. Polska w Organizacji Narodów Zjednoczonych... S. 54–57.

¹³ Див. Колісник М., Марунчак О. ООН та сучасні виклики і загрози міжнародній спільноті та безпеці в умовах глобалізації. *Роль ООН у сучасному світі: матеріали наукового симпозиуму, присвяченого 75-річчю від дня заснування Організації Об'єднаних Націй*. Кам'янець-Подільський, 2020. С. 145–151.

¹⁴ Pacuła P. Zarys problematyki reformy Rady Bezpieczeństwa ONZ. *Bezpieczeństwo Narodowe*. 2015. Т. IV. S. 66.

¹⁵ Наприклад, Френсіс Фукуяма в 1992 р. ставив питання, чи після травматичного образу історії першої половини ХХ ст. «історіософічний песимізм виправданий», бо «дев'яності роки не лише не відкрили світу нові загрози, але у певних сферах принесли покращення». Див. Fukuyama F. Koniec historii. Przeł. T. Bieroń, M. Wichrowski. Poznań: Zysk i S-ka, 1996. S. 38.

¹⁶ Huntington S.P. Zderzenie cywilizacji i nowy kształt ładu światowego. Przeł. H. Jankowska. Poznań: Zysk i S-ka, 2018. S. 27–28.

¹⁷ Toffler A., Toffler H. Wojna i antywojna. Jak przetrwać na progu XXI wieku? Poznań: Kurpisz, 2006. S. 24.

¹⁸ Einsiedel S. von, Malone D. M. Security Council. The Oxford Handbook on the United Nations. 2 ed. Ed. by T.G. Weiss, S. Daws. Oxford: Oxford University Press, 2018. P. 145–146.

¹⁹ Janusz-Pawletta B. Kierunki reformy Organizacji Narodów Zjednoczonych. *Bezpieczeństwo Narodowe*. 2006. Т. II (2). S. 184–186.

²⁰ Див. Maciąg P. Reforma Rady Bezpieczeństwa Narodów Zjednoczonych. Analiza problemu reformy ze stanowiska prawa międzynarodowego. Warszawa: Stowarzyszenie Absolwentów WPiA UW, 2012. S. 155–156; Мартинов А. Діяльність української дипломатії у Раді Безпеки ООН (2016–2017 рр.). *Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки*. 2018. № 27. С. 153–157.

²¹ Łukaszuk L. Polska w Organizacji Narodów Zjednoczonych... S. 298, 49, 54.

²² Priorytety polskiej polityki zagranicznej 2012–2016. Warszawa: Ministerstwo Spraw Zagranicznych, wrzesień 2012. S. 5. URL: <https://www.bbn.gov.pl/download/1/9620/prpol.pdf>

²³ Pacuła P. Zarys problematyki reformy Rady Bezpieczeństwa ONZ... S. 75–77.

²⁴ Лише з початку 2014 до травня 2022 р. Росія застосувала вето 21 разів у питаннях стосовно України, Сирії і Близького Сходу, Північної Кореї, Венесуели. Водночас США в такий спосіб проголосували тричі, а Китай 9 разів — завжди в тандемі з Росією, а Велика Британія і Франція — жодного. Див. Security Council — Veto List. URL: <https://research.un.org/en/docs/sc/quick>.

²⁵ New Political Act for the United Nations for the 21st Century. Proposals and Concepts. Ed. by A.D. Rotfeld. Warsaw: Akademia Dyplomatyczna, 2004.

²⁶ Polska w ONZ. URL: <https://www.gov.pl/web/onz/polska-w-onz>.

²⁷ Towpik A. Polska w Organizacji Narodów Zjednoczonych. *Rocznik Polskiej Polityki Zagranicznej*. 2010. S. 325.

²⁸ Priorytety polskiej polityki zagranicznej 2012–2016. Warszawa, marzec 2012. URL: <https://www.bbn.gov.pl/download/1/9620/prpol.pdf> [dostęp: 12.04.2022].

²⁹ Tarnogórski R., Zaręba Sz. Polska w Radzie Bezpieczeństwa ONZ. *Biuletyn — PISM*. 03.01.2018. № 1. URL: <https://pism.pl/upload/images/artykuly/legacy/files/23899.pdf>.

³⁰ Łukaszuk L. Polska w Organizacji Narodów Zjednoczonych... S. 53.

³¹ Sierzputowski B. Polska jako niestały członek Rady Bezpieczeństwa ONZ — wyzwania i cele. *Sprawy Międzynarodowe*. 2017. № 4. S. 141–142.

³² Передмова. *Публічна дипломатія. Навчальний посібник*. За заг. ред. І. Матяш. Київ–Острогор: Видавництво Горобець, 2021. С. 5.

³³ Nowak B. E. *Op. cit.*

³⁴ Strategia Polskiej Polityki Zagranicznej 2017–2021. S.22. URL: <https://www.gov.pl/web/dyplomacja/strategia>.

³⁵ Kampania Polski na niestałego członka Rady Bezpieczeństwa ONZ. URL: <https://www.prezydent.pl/aktualnosci/wydarzenia/starania-o-niestale-czlonkostwo-polski-w-rb-onz---na-ostatnim-odcinku,331>.

³⁶ Informacja ministra spraw zagranicznych o zadaniach polskiej polityki zagranicznej w 2018 roku. Posiedzenie nr 60 w dniu 21-03-2018. URL: <https://www.sejm.gov.pl/Sejm8.nsf/wypowiedz.xsp?posiedzenie=60&dzien=2&wyp=2&view=3&SessionID=25591AB0A028490DF2AF3E000B7D22CA895B02C2>.

³⁷ Tarnogórski R. Komentarz PISM: Polska niestałym członkiem Rady Bezpieczeństwa ONZ. 02.06.2017. URL: https://pism.pl/publikacje/Komentarz_PISM_Polska_niesta_ym_czlonkiem_Rady_Bezpiecze_stwa_ONZ.

³⁸ Zaręba Sz. Wybory nowych niestałych członków Rady Bezpieczeństwa ONZ. 09.06.2018. URL: https://pism.pl/publikacje/Wybory_nowych_niestałych_czlonkow_Rady_Bezpieczenstwa_ONZ.

³⁹ Einsiedel S. von, Malone D.M. *Op. cit.* P. 140.

⁴⁰ Pay V.N., Postolski P. Power and Diplomacy in the United Nations Security Council: The Influence of Elected Members. *The International Spectator*. 2022. Vol. 57. No. 2. P. 1, 13.

⁴¹ Tarnogórski R. Komentarz PISM...

⁴² Tarnogórski R., Zaręba Sz. Polska w Radzie Bezpieczeństwa ONZ...

⁴³ Informacja ministra spraw zagranicznych o zadaniach polskiej polityki zagranicznej w 2018 roku...

⁴⁴ Minister Jacek Czaputowicz o priorytetach polskiej dyplomacji w 2019 roku. URL: <https://www.gov.pl/web/dyplomacja/minister-jacek-czaputowicz-o-priorytetach-polskiej-dyplomacji-w-2019-roku>.

⁴⁵ Security Council Meetings in 2018. URL: <https://research.un.org/en/docs/sc/quick/meetings/2018>.

⁴⁶ Ministerstwo Spraw Zagranicznych. URL: <https://www.gov.pl/web/dyplomacja/>

⁴⁷ Członkostwo Polski w Radzie Bezpieczeństwa ONZ 2018–2019. URL: <https://www.gov.pl/attachment/066029c0-cb85-43d1-82cd-39d2d9c8d83c>

⁴⁸ Grzebyk P. Polska w Radzie Bezpieczeństwa ONZ – niewielkie możliwości, jeszcze mniejsze osiągnięcia. 2020. URL: <https://klubjagiellonski.pl/2020/12/14/polska-w-radzie-bezpieczenstwa-onz-niewielkie-mozliwosci-jeszcze-mniejsze-osiagniecia>

⁴⁹ Strategia Polskiej Polityki Zagranicznej 2017–2021... S. 3.

⁵⁰ Informacja ministra spraw zagranicznych o zadaniach polskiej polityki zagranicznej w 2018 rok...

⁵¹ Mróz M. Ukraina w polityce zagranicznej Polski w dobie drugiego rządu zjednoczonej prawicy pod egidą prawa i sprawiedliwości (2015–2018). *Rocznik Nauk Społecznych*. 2019. T. 1. № 1. S. 28–31.

⁵² Resolution 68/262 adopted by the General Assembly on 27 March 2014. Territorial integrity of Ukraine. URL: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N13/455/17/PDF/N1345517.pdf?OpenElement>

⁵³ Central, Eastern European leaders warn against ‘new status quo’ of instability. URL: <https://news.un.org/en/story/2014/09/478842-central-eastern-european-leaders-warn-against-new-status-quo-instability>.

⁵⁴ Tarnogórski R., Zaręba Sz. Polska w Radzie Bezpieczeństwa ONZ...

⁵⁵ Tarnogórski R. Komentarz PISM...

⁵⁶ Див. Pay V.N., Postolski P. Power and Diplomacy in the United Nations Security Council: The Influence of Elected Members. *The International Spectator*. 2022. Vol. 57. No. 2. P.P. 1–17.

⁵⁷ Tarnogórski R. Nieformalne spotkanie państw członków RB w sprawie okupacji Krymu przez Federację Rosyjską. 16.03.2018. URL: https://pism.pl/publikacje/Nieformalne_spotkanie_panstw_czlonkow_RB_w_sprawie_okupacji_Krymu_przez_Federacje_Rosyjska [in Polish].

⁵⁸ Arria-formula Meeting on Crimea. 14.03.2019. URL: <https://www.security-councilreport.org/whatsinblue/2019/03/aria-formula-meeting-on-the-crimea.php>.

⁵⁹ Security Council. S/PV.8270. 29 May, 2018. URL: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N18/162/33/PDF/N1816233.pdf?OpenElement>

⁶⁰ Security Council. S/PV.8410. 26 November, 2018. URL: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/PRO/N18/397/69/PDF/N1839769.pdf?OpenElement>

⁶¹ Security Council. S/PV.8461. 12 February, 2019. P. 12–13. URL: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/PRO/N19/037/17/PDF/N1903717.pdf?OpenElement>

⁶² Wystąpienie podczas posiedzenia Rady Bezpieczeństwa ONZ. 26.09.2018. URL: <https://www.prezydent.pl/aktualnosci/wypowiedzi-prezydenta-rp/wystapienia/wystapienie-podczas-posiedzenia-rady-bezpieczenstwa-onz-plen,3736>

⁶³ Pierwszy rok członkostwa Polski w Radzie Bezpieczeństwa ONZ. 2018. Podsumowanie. URL: <https://www.gov.pl/attachment/5551924d-4697-4905-a30c-8d7c8f115315>

REFERENCES

1. *Arria-formula Meeting on Crimea*. (2019, March 14). <https://www.security-councilreport.org/whatsinblue/2019/03/aria-formula-meeting-on-the-crimea.php> [in English].

2. Berger, S. (1995). *ONZ — wizerunek i rzeczywistość: pytania i odpowiedzi na temat działania Organizacji Narodów Zjednoczonych i jej Karta*. Warszawa: Fundacja Rozwój SGGW Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego [in Polish].

3. Bilousov, M.M. (2011). Osoblyvosti roboty dyplomativ-sluzhbovtiv Sekretariatu OON. *Aktual'ni problemy mizhnarodnykh vidnosyn*, 96(1), 27–33 [in Ukrainian].
4. Bilousov, M.M. (2007). Pro deiaki netochnosti u vysvitlenni diial'nosti ukrains'koi dyplomatii v OON u Radians'ki chasy. *Naukovyj visnyk Dyplomatychnoi akademii Ukrainy*, 13, 45–49 [in Ukrainian].
5. Bornio, J. (2019). *Bezpieczeństwo narodowe Polski w kontekście kryzysu ukraińskiego. Wymiar polityczno-militarny*. Warszawa: Difin [in Polish].
6. *Central, Eastern European leaders warn against 'new status quo' of instability*. <https://news.un.org/en/story/2014/09/478842-central-eastern-european-leaders-warn-against-new-status-quo-instability> [in English].
7. *Członkostwo Polski w Radzie Bezpieczeństwa ONZ 2018–2019*. <https://www.gov.pl/attachment/066029c0-cb85-43d1-82cd-39d2d9c8d83c> [in Polish].
8. Grzebyk, P. (2020). *Polska w Radzie Bezpieczeństwa ONZ — niewielkie możliwości, jeszcze mniejsze osiągnięcia*. <https://klubjagiellonski.pl/2020/12/14/polska-w-radzie-bezpieczenstwa-onz-niewielkie-mozliwosci-jeszcze-mniejsze-osiagniecia/> [in Polish].
9. Gurinovich, A.E. (1982). *Uchastie Belorusskoj SSR v deyatelnosti OON*. Minsk [in Russian].
10. Fukuyama, F. (1996). *Koniec historii*. Przekł. T. Bieroń, M. Wichrowski. Poznań: Zysk i S-ka [in Polish].
11. Huntington, S.P. (2018). *Zderzenie cywilizacji i nowy kształt ładu światowego*. Przekł. H. Jankowska. Poznań: Zysk i S-ka [in Polish].
12. Einsiedel, S. von, & Malone, D.M. (2018). Security Council. *The Oxford Handbook on the United Nations*. 2 ed. Ed. by T. G. Weiss, S. Daws. Oxford: Oxford University Press [in English].
13. *Informacja ministra spraw zagranicznych o zadaniach polskiej polityki zagranicznej w 2018 roku. Posiedzenie nr 60 w dniu 21-03-2018*. <https://www.sejm.gov.pl/Sejm8.nsf/wypowiedz.xsp?posiedzenie=60&dzien=2&wyp=2&view=3&SessionID=25591AB0A028490DF2AF3E000B7D22CA895B02C2> [in Polish].
14. International Court of Justice. *Members of the Court past and present*. <https://www.icj-cij.org/en/all-members> [in English].
15. Janusz-Pawletta, B. (2006). Kierunki reformy Organizacji Narodów Zjednoczonych. *Bezpieczeństwo Narodowe*. II (2), 182–193 [in Polish].
16. *Kampania Polski na niestalego członka Rady Bezpieczeństwa ONZ*. <https://www.prezydent.pl/aktualnosci/wydarzenia/starania-o-niestale-czlonkostwo-polski-w-rb-onz---na-ostatnim-odcinku,331> [in Polish].
17. Kingsbury, B., & Roberts, A. (2022). *Presiding Over A Divided World. Changing UN Roles, 1945–1993*. Boulder: Lynne Rienner Publishers [in English].
18. Kolisnyk, M., & Marunchak, O. (2020). OON ta suchasni vyklyky i zahrozy mizhnarodnij spil'noti ta bezpetsi v umovakh hlobalizatsii. In *Rol' OON u suchasnomu sviti: materialy naukovoho sympoziumu, prysviachenoho 75-richchiu vid dnia zasnovannia Orhanizatsii Ob'iednanykh Natsij*. (pp. 145–151). Kam'ianets'-Podil's'kyj [in Ukrainian].
19. Łukaszuk, L. (2002). Polska w Organizacji Narodów Zjednoczonych. In S. Parzymies, & I. Popiuk-Rysińska (Eds.), *Polska w organizacjach międzynarodowych*. Warszawa: Scholar [in Polish].
20. Maciąg, P. (2012). *Reforma Rady Bezpieczeństwa Narodów Zjednoczonych. Analiza problemu reformy ze stanowiska prawa międzynarodowego*. Warszawa: Stowarzyszenie Absolwentów WPiA UW [in Polish].
21. *Minister Jacek Czaputowicz o priorytetach polskiej dyplomacji w 2019 roku*. <https://www.gov.pl/web/dyplomacja/minister-jacek-czaputowicz-o-priorytetach-polskiej-dyplomacji-w-2019-roku> [in Polish].

22. Martynov, A. (2018). The Activity of the Ukrainian Diplomacy at the UN Security Council (2016–2017). *Miżnarodni zv'язki Ukraïni: naukovì poşuki i znahidki — The International relations of Ukraine: scientific searches and findings*, 27, 146–163 [in Ukrainian].
23. *Ministerstwo Spraw Zagranicznych*. <https://www.gov.pl/web/dyplomacja/> [in Polish].
24. Mróz, M. (2019). Ukraina w polityce zagranicznej Polski w dobie drugiego rządu zjednoczonej prawicy pod egidą prawa i sprawiedliwości (2015–2018). *Rocznik Nauk Społecznych*, 1(1), 23–36 [in Polish].
25. *New Political Act for the United Nations for the 21st Century. Proposals and Concepts*. (2004). A. D. Rotfeld (Ed.). Warsaw: Akademia Dyplomatyczna [in English].
26. Nowak, B.E. (2014). Wybory i kampania na niestałych członków Rady Bezpieczeństwa ONZ. *Sprawy Międzynarodowe*, 4, 45–169 [in Polish].
27. Pacuła, P. (2015). Zarys problematyki reformy Rady Bezpieczeństwa ONZ. *Bezpieczeństwo Narodowe*, IV, 63–79 [in Polish].
28. Pay, V.N., & Postolski, P. (2022). Power and Diplomacy in the United Nations Security Council: The Influence of Elected Members. *The International Spectator*, 57, 2, 1–17 [in English].
29. *Pierwszy rok członkostwa Polski w Radzie Bezpieczeństwa ONZ. Podsumowanie*. (2018). <https://www.gov.pl/attachment/5551924d-4697-4905-a30c-8d7c8f115315> [in Polish].
30. *Polacy w misjach pokojowych ONZ*. https://www.unic.un.org.pl/misje_pokojowe/polacy.php [in Polish].
31. *Polska w ONZ*. <https://www.gov.pl/web/onz/polska-w-onz> [in Polish].
32. *Priorytety polskiej polityki zagranicznej 2012–2016*. (2012, marzec). Warszawa. <https://www.bbn.gov.pl/download/1/9620/prpol.pdf> [in Polish].
33. *Publiczna dyplomatiia. Navchal'nyj posibnyk*. (2021). I. Matiash (Ed.). Kyiv–Ostroh: Vydavnytstvo Horobets' [in Ukrainian].
34. Rydzkowski, J. (2012). *Organizacja Narodów Zjednoczonych. Przewodnik polityczny*. Jastrzębie-Zdrój: Black Unicorn [in Polish].
35. Sierżputowski, B. (2017). Polska jako niestały członek Rady Bezpieczeństwa ONZ — wyzwania i cele. *Sprawy Międzynarodowe*, 4, 135–155 [in Polish].
36. Snapkovskij, V.E. (1985). *Belorusskaya SSR v OON (1945–1985 gg.)*. Minsk, 1985 [in Russian].
37. Snapkovskij, V.E. (2021). *Belorusskaya SSR v OON: otryad sovetsoj diplomatii v dejstvii*. Minsk: Pravo i e'konomika [in Russian].
38. *Statut Organizaczi Ob`ednanykh Naczi*. (2008). Kyiv: Predstavnytstvo OON v Ukraini [in Ukrainian].
39. *Strategia Polskiej Polityki Zagranicznej 2017–2021*. <https://www.gov.pl/web/dyplomacja/strategia> [in Polish].
40. Symonides, J. (2018). *Organizacja Narodów Zjednoczonych: bilans i perspektywy*. Warszawa: Scholar [in Polish].
41. Tarnogórski, R. *Komentarz PISM: Polska niestałym członkiem Rady Bezpieczeństwa ONZ*. https://pism.pl/publikacje/Komentarz_PISM_Polska_niesta_ym_cz_onkiem_Rady_Bezpiecze_stwa_ONZ [in Polish].
42. Tarnogórski, R. (2018, 16 marca). *Nieformalne spotkanie państw członków RB w sprawie okupacji Krymu przez Federację Rosyjską*. https://pism.pl/publikacje/Nieformalne_spotkanie_panstw_czlonkow_RB_w_sprawie_okupacji_Krymu_przez_Federacje_Rosyjska [in Polish].
43. Tarnogórski, R., & Zaręba, Sz. (2018, 3 stycznia). Polska w Radzie Bezpieczeństwa ONZ. *Biuletyn — PISM*, 1. <https://pism.pl/upload/images/artykuly/legacy/files/23899.pdf> [in Polish].

44. Toffler, A., & Toffler, H. (2006). *Wojna i antywojna. Jak przetrwać na progu XXI wieku?* Poznań: Kurpisz [in Polish].
45. Towpik, A. (2010). Polska w Organizacji Narodów Zjednoczonych. In *Rocznik Polskiej Polityki Zagranicznej* (pp. 313–332) [in Polish].
46. *UN Security Council in the 21st Century*. (2015). S. Einsiedel, D.M. Malone, B.S. Ugarde (Eds). Boulder: Lynne Rienner Publishers [in English].
47. *Wystąpienie podczas posiedzenia Rady Bezpieczeństwa ONZ*. (2018, 26 września). <https://www.prezydent.pl/aktualnosci/wypowiedzi-prezydenta-rp/wystapienia/wystapienie-podczas-posiedzenia-rady-bezpieczenstwa-onz-plen,3736> [in Polish].
48. Vidnianskyi, S. (2015). Chomu ta yak Ukrainska RSR stala odnieiu z krain-zasnovnyts OON? (do 70-richchia Orhanizatsii Obiednanykh Natsii i chlenstva v nii Ukrainy). *Ukrains'kyi istorychnyj zhurnal*, 5, 172–185 [in Ukrainian].
49. Vidnianskyi, S., Martynov, A. (2006). *Ukraina v Orhanizatsii Obiednanykh Natsii: 60 rokiv uchasti u rozviazanni naivazhlyvishykh mizhnarodnykh problem*. Kyiv [in Ukrainian].
50. Zaręba, Sz. (2018, 9 czerwca). *Wybory nowych niestałych członków Rady Bezpieczeństwa ONZ*. https://pism.pl/publikacje/Wybory_nowych_niestałych_czlonkow_Rady_Bezpieczenstwa_ONZ [in Polish].